

مشخصات طرح

دوره هشتم - سال اول

شماره ثبت:

۲۶۶

شماره چاپ:

۵۳۶

تاریخ چاپ:

۱۳۸۷/۱۱/۷

نام دفتر:

مطالعات حقوقی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۴۰۹۵۶۴-۲

تاریخ انتشار:

۱۳۸۸/۴/۶

به نام خدا

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«طرح ایمنی زیستی جمهوری اسلامی ایران»

(اعاده شده از شورای نگهبان)

مقدمه

طرح ایمنی زیستی جمهوری اسلامی ایران که پس از انجام اصلاحاتی در کمیسیون کشاورزی، آب و منابع طبیعی مجلس شورای اسلامی، در تاریخ ۱۳۸۸/۲/۲۷ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید، در مواردی توسط شورای محترم نگهبان مغایر قانون اساسی و شرع شناخته شد. در ذیل به بررسی اشکالات مطروحه شورای نگهبان و نیز راه‌حل‌های مصوب کمیسیون مذکور برای رفع آن ایرادات پرداخته می‌شود.

ایرادات شورای نگهبان

۱. در ماده (۲) مصوبه مجلس، دولت مکلف شده است که تمهیدات لازم برای انجام کلیه امور مربوط به تولید، رهاسازی، نقل و انتقال فرامرزی، صادرات، واردات، عرضه، خرید، فروش، مصرف و استفاده از موجودات زنده تغییر شکل یافته ژنتیکی را فراهم سازد. از آنجا که این تکلیف برای دولت، نیازمند بودجه بوده و در نتیجه دارای بار مالی است، توسط شورای محترم نگهبان مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی شناخته شده است.

کمیسیون برای رفع ایراد مذکور جمله ذیل ماده را به صورتی اصلاح کرده است که براساس آن، دولت مکلف می‌شود تمهیدات لازم را از طریق بخش غیردولتی تأمین نماید. به نظر می‌رسد که این مصوبه کمیسیون، رافع ایراد شورای نگهبان نباشد، چرا که اولاً توانایی بخش غیردولتی در تأمین امکانات لازم برای این کار محل تردید است و ثانیاً اقبال بخش غیردولتی در سرمایه‌گذاری در این مورد نیز محل تردید است.

از این رو پیشنهاد می‌شود برای رفع ایراد شورای نگهبان، این ماده به کمیسیون بازگردد و در متن ماده (۲)، عبارت «مکلف است» به عبارت «می‌تواند» تغییر یابد که در نتیجه این تغییر، اولاً الزام دولت از بین می‌رود و ثانیاً دولت از طریقی که خود تشخیص دهد به این کار می‌پردازد.

۲. در ماده (۳) مصوبه مجلس برای شورای ملی ایمنی زیستی اختیاراتی مقرر شده است که شامل سیاست‌گذاری، تعیین و تصویب راهبردها، هماهنگی بین وظایف قانونی دستگاه‌های اجرایی ذی‌صلاح با مقررات موضوع این قانون، تصویب آیین‌نامه‌ها، دستورالعمل‌های لازم می‌شود. شورای محترم نگهبان این اختیارات را مغایر اصول (۶۰) و (۱۳۸) قانون اساسی دانسته است. براین اساس، اعمال قوه مجریه از طریق رئیس‌جمهور و وزرا بوده و هیئت وزیران، کمیسیون‌های مربوطه و هریک از وزیران حق تصویب آیین‌نامه دارند.

علاوه بر مورد فوق، ذیل بند «ب» ماده (۷) که تصویب برخی از موارد را به شورای ملی ایمنی زیستی محول کرده است، توسط شورای محترم نگهبان مغایر اصل ۱۳۸ قانون اساسی شناخته شده است.

کمیسیون جهت رفع ایرادهای شورای نگهبان، با الحاق یک تبصره به ماده (۳) تصویب نموده که مصوبات شورای ملی ایمنی زیستی به تأیید رئیس‌جمهور برسد. به نظر می‌رسد که این اصلاح می‌تواند رافع ایراد شورای نگهبان باشد. ایرادهای سوم و ششم شورای نگهبان نیز با مصوبه کمیسیون رفع می‌شود. از این رو اصلاحیه کمیسیون بر بند «ب» ماده (۷) لازم نیست، چراکه تبصره الحاقی به ماده (۳) مفاد بند «ب» ماده (۷) را نیز شامل می‌شود.

۳. ایراد چهارم شورای محترم نگهبان در مورد حکم تبصره «۳» ماده (۳) مبنی بر تشکیل دبیرخانه شورای ملی ایمنی زیستی در سازمان حفاظت محیط زیست است. شورای نگهبان این تبصره را دارای بار مالی و مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی دانسته است. به نظر می‌رسد که مصوبه کمیسیون رافع این ایراد است، چراکه کمیسیون، قید «بدون توسعه سازمانی و با شرایط موجود» را در این مورد اضافه کرده است و لذا تشکیل دبیرخانه در سازمان حفاظت محیط زیست فاقد بار مالی خواهد بود.

۴. شورای محترم نگهبان در بند «۵» نامه خود، «جبران خسارت» مذکور در ماده (۶) را مبهم دانسته است. کمیسیون برای رفع ابهام، عبارت ذیل ماده (۶) را اصلاح نموده که به نظر می‌رسد ابهام مورد نظر شورای نگهبان را برطرف نموده است، البته لازم بود کلمه «می‌شود» پس از عبارت «کلیه مجوزهای صادره قبلی باطل» قرار می‌گرفت تا در مصوبه کمیسیون اشکال عبارتی وجود نداشته باشد.

۵. در بند هفتم ایرادات شورای نگهبان، استثنا نمودن مطلق «پژوهش‌های میدانی محصور» از مفاد قانون، مغایر اصل ۴۰ قانون اساسی دانسته شده است.

کمیسیون با حذف این نوع از پژوهش‌ها از این ماده، موضوع ایراد را از بین برده است و در نتیجه، ایراد شورای نگهبان رفع می‌شود.

نتیجه

مصوبات کمیسیون غیر از مورد ماده (۲) می‌تواند رافع ایرادهای شورای نگهبان باشد. به علاوه در اصلاحیه ماده (۶) اشکال عبارتی وجود دارد و با توجه به الحاق یک تبصره به ماده (۳)، به اصلاح بند «ب» ماده (۷) نیازی نیست.